

Betydningen av pensjonsreformen for arbeidstilbud, offentlige finanser og fordeling

DENNIS FREDRIKSEN, ERLING HOLMØY, BIRGER STRØM OG NILS MARTIN STØLEN

STATISTISK SENTRALBYRÅ

TBUS FAGSEMINAR, OSLO 5. DESEMBER 2019

OPPDATERT ARTIKKEL OM ARBEIDSTILBUD OG OFFENTLIGE FINANSER I SØKELYS PÅ ARBEIDSLIVET
NR. 4 2019

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Hovedformål med pensjonsreformen 2011

- Bedre offentlige finanser
- Styrke arbeidstilbudet gjennom utsatt pensjonering
- Opprettholde fordelingsegenskapene til folketrygden

Nye beregninger for arbeidstilbud og offentlige finanser

Tidligere

- Konsekvenser for arbeidstilbud i privat sektor
- Innstrammings effekter begrenset til folketrygden

Nå inkludert

- Konsekvenser for arbeidstilbud i offentlig sektor (2018-avtalen)
- Innstrammingen i offentlig tjenstepensjon (kom som en del av 2011-reformen)

Beregningsopplegget

- Konsekvenser av endret regelverk (MOSART)
- Befolkningsframskrivninger (innarbeidet i MOSART)
- Arbeidstilbudsrespons (Frisch-senteret + rimelige anslag)
innarbeidet i MOSART
- Hvordan endring i sysselsettingen påvirker fremtidige
skatteinntekter (DEMEC)
- Fordelingseffekter (MOSART)

Effekter på arbeidstilbudet

- Effekter før pensjonering pga nærmere sammenheng mellom arbeidsinntekt og opptjening av rettigheter
 - Anslått effekt på 2,5 prosent, men usikker og vanskelig å etterprøve
- Umiddelbar effekt på utsatt pensjonering
 - Hernæs m.fl. (2016): Signifikant effekt i private bedrifter med AFP
- Utsatt pensjonering for nye kull ved økende levealder
 - Foreløpig for tidlig å tallfeste og klar usikkerhet om størrelsen
 - Standardforutsetning: Utsetting 2/3 av levealdersøkningen

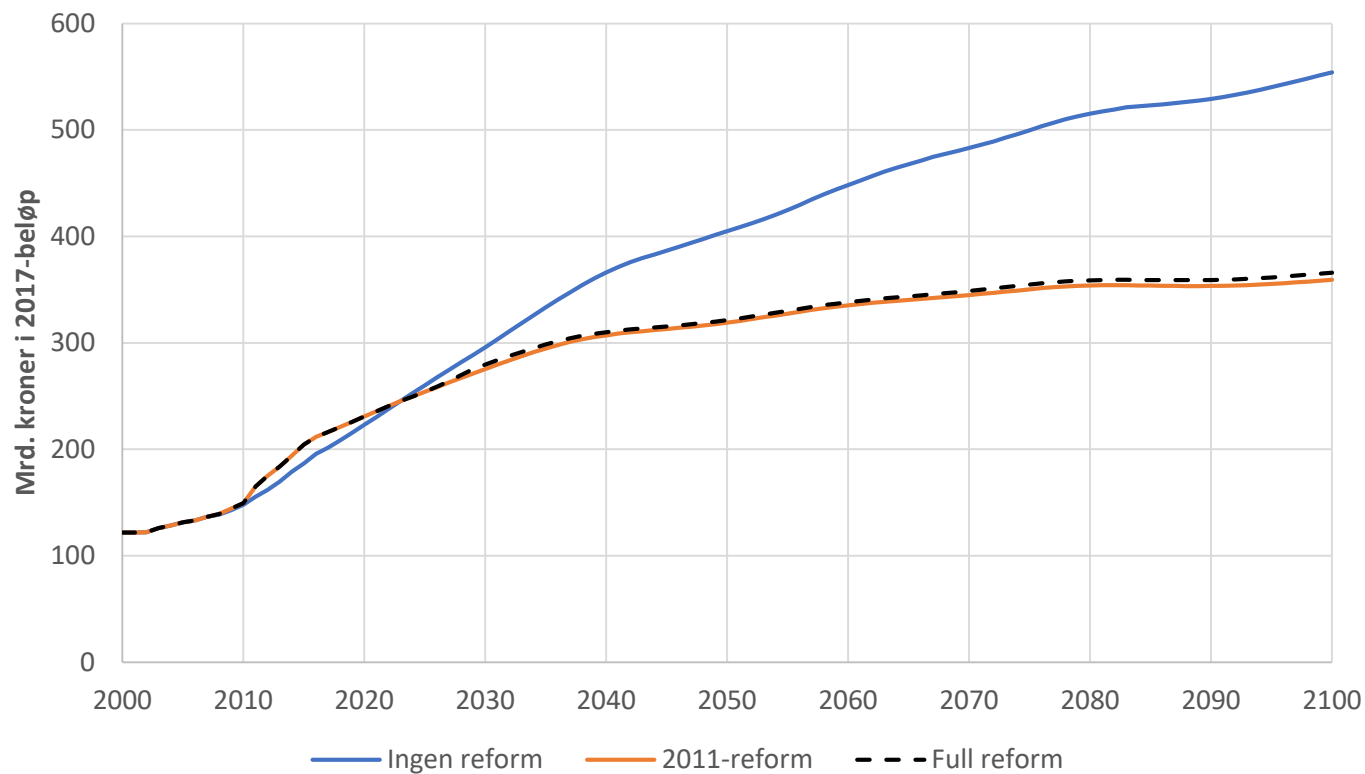

Tilbudte årsverk 2020, 2040 og 2060 under ulike pensjonssystem. 1000

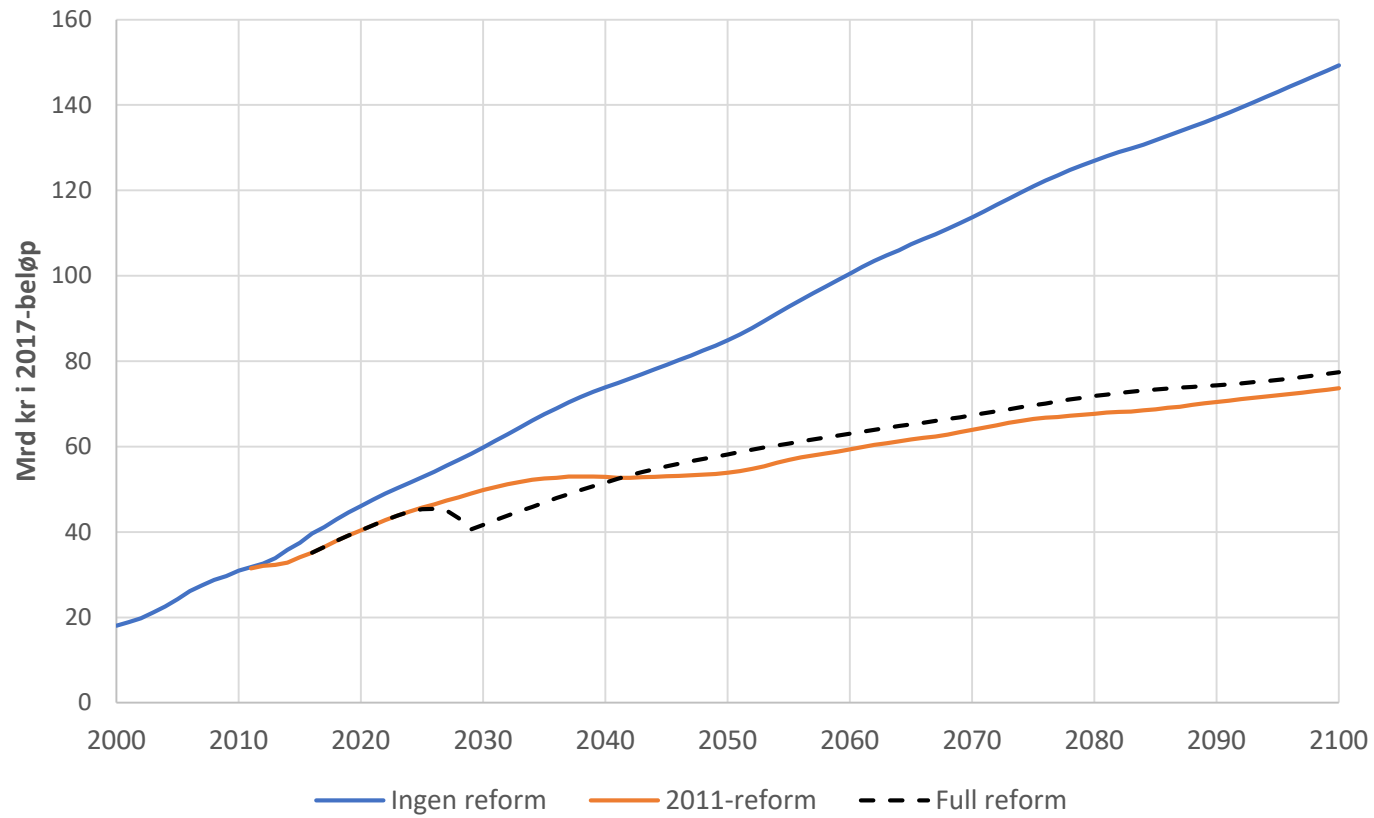
	Ingen reform	2011-reform	Full reform
2020	2346	2425	2425
2040	2468	2623	2641
2060	2560	2763	2800

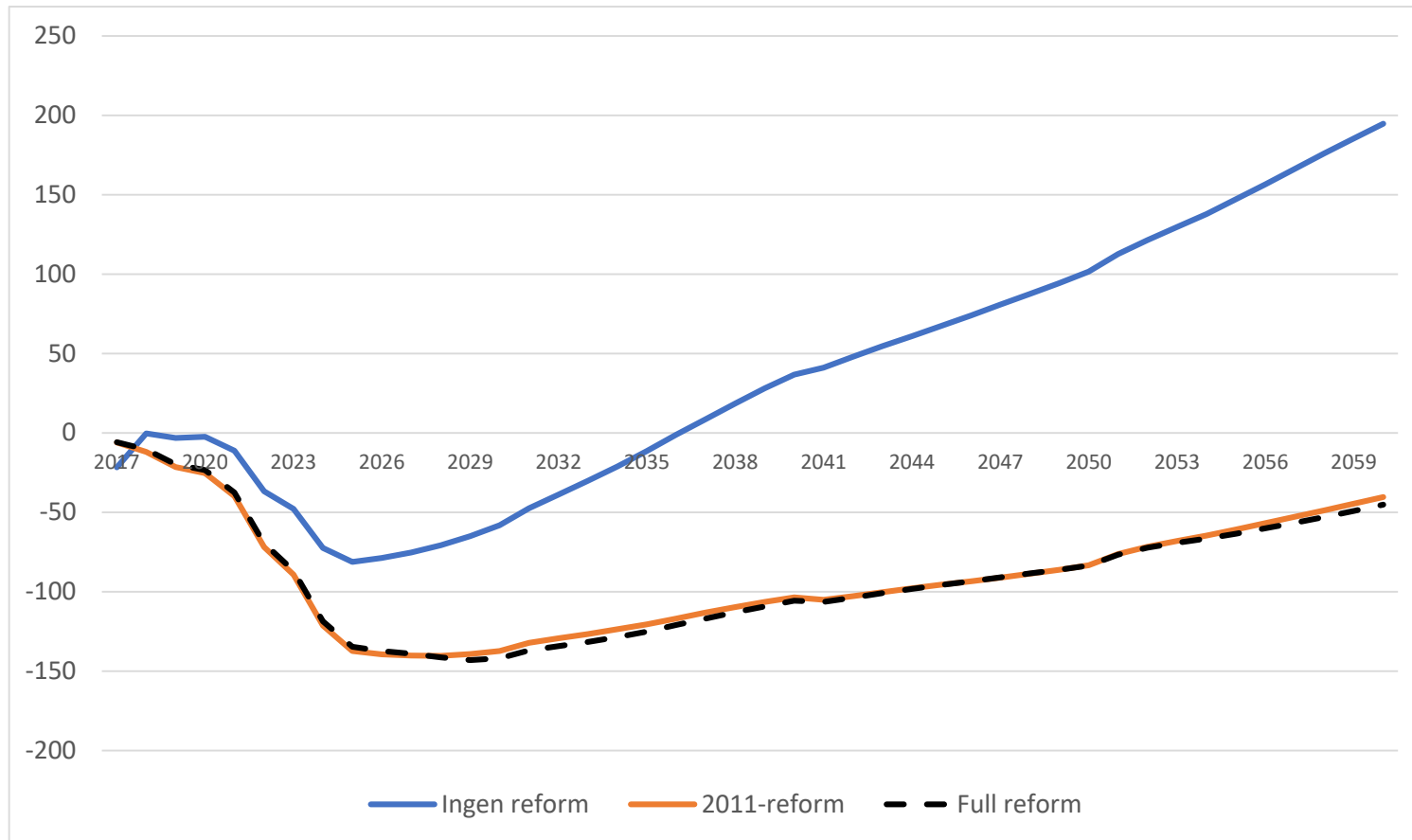
Folketrygdens utgifter til alderspensjon. Mrd. 2017-kr.

Utgifter offentlig AFP og tjenestepensjon. Mrd. 2017-kr

Udekket offentlig finansieringsbehov. Mrd. 2017-kr

Effekter på offentlige inntekter og utgifter

	2030		2060	
	2011-reform	Full reform	2011-reform	Full reform
Inntekter	67	72	101	120
Utgifter	-12	-12	-134	-120
- Alderspensjon, folketrygden	-20	-16	-113	-110
- Uføretrygd og andre trygder	18	23	20	28
- Offentlig AFP og tjenestepensjon	-10	-18	-41	-37
Primære nettoutgifter	-79	-84	-235	-240

Følsomhetsanalyser

- Innstrammingseffekten på pensjonsutgiftene sammenlignet med ingen reform er klart avhengig av økningen i levealderen
- Effekten på offentlige inntekter er klart avhengig av effektene på arbeidstilbudet
- Beregningen legger til grunn at den ekstra sysselsettingen kommer i privat sektor

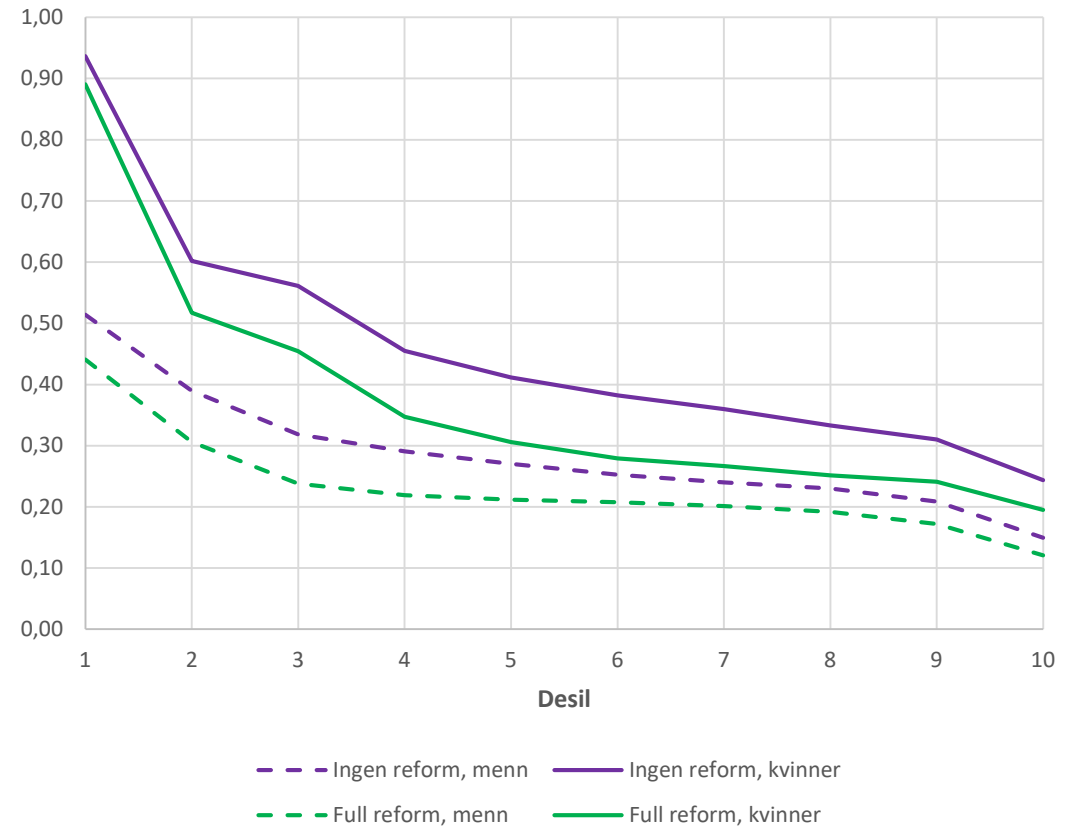
Fordelingsanalyser

- Enkle typeeksempler med pensjonsytelser sammenlignet med lønn
 - God førsteordenstilnærming, men avhengig av forutsetningene
- Horisontale fordelings effekter av opptjeningsmodulen for gitt adferd
 - Rendyrker fordelings effektene av regelverket for opptjening, inkluderer ikke innstrammingen
- Fordelingen av utbetalt pensjon over livsløpet
 - Illustrerer innstrammingen – Også forholdsvis uavhengig av atferd
- Utbetalt pensjon over livsløpet sammenholdt med opptjening
 - Kan sammenholdt med beregnet finansiering belyse forskjeller mellom ulike fødselskohorter

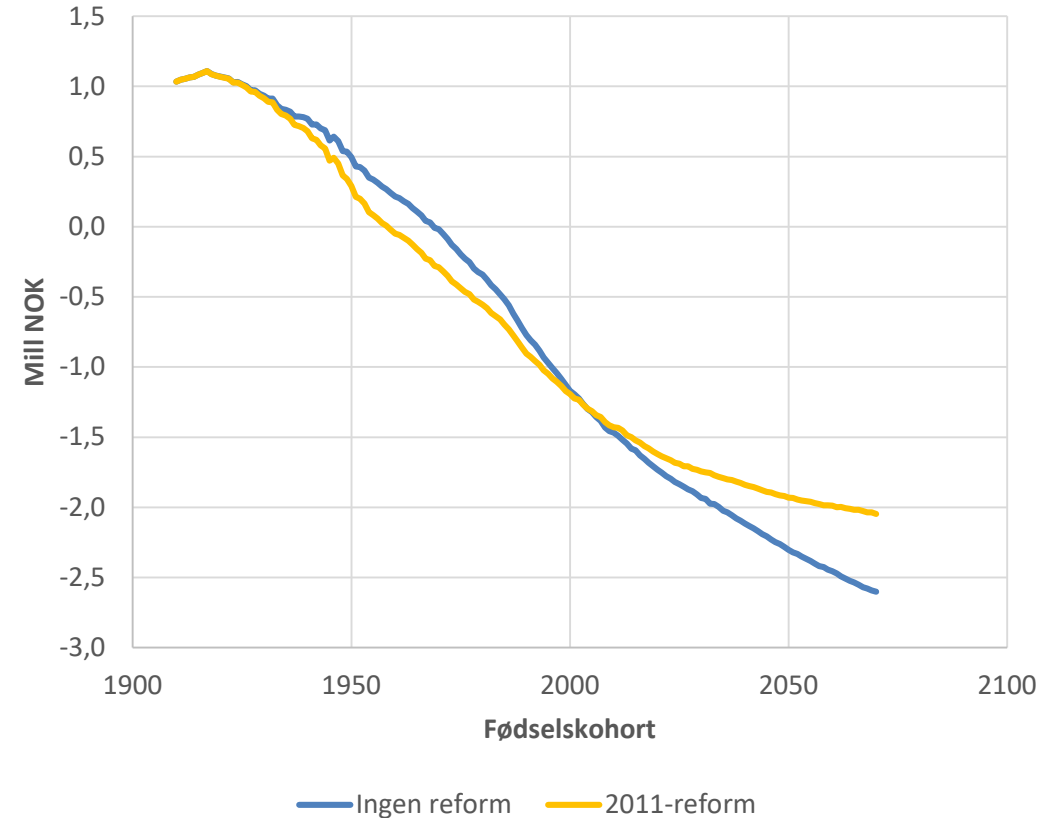
Samlet alderspensjon fra folketrygden i forhold til arbeidsinntekt over livsløpet etter kjønn og desil for 1963-kohorten

- Fortsatt betydelig omfordeling gjennom folketrygdens alderspensjon
- Også betydelig omfordeling fra menn til kvinner
- Litt sterkere innstramming for midlere inntekter enn lave og høye

Netto neddiskontert verdi av alderspensjon og bidrag etter kohort ved alder 62. Mill. kr i 2011-beløp. Nettorente 2 prosent

- De første kullene med folketrygden fra 1967 kom positivt ut da neddiskontert ytelse var vesentlig større enn bidraget
- Negativ nettoverdi ved positiv rente selv om en får igjen like mye som bidraget
- Kullene født mellom 1950 og 1980 taper mest på reformen
- Kullene etter 2000 tjener

Oppsummering

- Aldringen gir sterkere vekst i offentlige utgifter enn i skattegrunnlagene
- Pensjonsreformen gir et betydelig bidrag til å styrke de offentlige finansene
- Virkningen via økt arbeidstilbud vel så stor som lavere pensjonsutgifter
- Relativt sterkere innstramming av offentlig tjenstepensjon enn i folketrygden
- Beskjeden tilleggseffekt av utsatt pensjonering for offentlig ansatte
- Fortsatt betydelig omfordeling fra høy til lav inntekt og fra menn til kvinner i folketrygden
- Ytelser over livsløpet sammenholdt med bidrag viser at personer født 1950-1980 taper mest på reformen. Personer født etter 2000 vinner

